

6. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.11.2007 №911-р.

7. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у комерційних банках України: Навчальний посібник. — К.: КНЕУ, 1999. — 432 с.

8. Закон України Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні від 16.07.1999 № 996-XIV. — Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1999. — № 40. — Ст. 365.

9. Національний банк України. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджена Постановою Правління Національного банку України 30.12.1998 № 566, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 01.02.1999 за № 56/3349 (зі змінами).

10. Закон України Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу від 18.03.2004 № 1629-IV. — Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2004. — № 29 від 16.07.2004. — Ст. 367.

Мошковська О. А., канд. екон. наук, доц.,
Київський національний
торговельно-економічний університет

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ МОЛОКОПЕРЕРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В умовах економічної і фінансової кризи значну роль для вітчизняних суб'єктів господарювання відіграє облікова система, межі якої є значно ширшими відносно традиційних сфер бухгалтерського обліку.

На етапі реформування економічних відносин в Україні з урахуванням зарубіжної практики бухгалтерський облік розподілився на фінансовий і управлінський. Проте умови господарювання сьогодення передбачають розподіл управлінського обліку на традиційний управлінський і стратегічний управлінський облік, кожен з яких базується на специфічній обліково-економічній базі і враховує нетотожні чинники з метою прийняття відповідних управлінських рішень.

З урахуванням проведених досліджень зарубіжними вченими традиційна практика управлінського обліку вже не задовольняє потребам сьогодення щодо визначення стратегії бізнесу з ураху-

ванням змін в системі управління підприємством та впровадження новітніх інформаційних технологій.

Управління бізнесом являє собою безперервний циклічний процес, який складається з кількох стадій [1]:

- визначення місії компанії, стратегічної мети та стратегічного розвитку;
- розповсюдження на підприємстві інформації щодо обраного стратегічного напрямку розвитку та визначення цільових нормативів;
- розробка та здійснення тактичних кроків щодо втілення в життя стратегічної лінії розвитку компанії, бюджетного планування та формування бюджетів;
- розробка та впровадження методів контролю щодо відслідковування успішності втілення в життя практичних кроків і, таким чином, успіхів у досягненні стратегічних цілей.

Втілити в життя вищезазначені напрями діяльності в межах традиційного управлінського обліку, який має глибокі історичні корені [2], неможливо у зв'язку з тим, що його сфера обмежується внутрішніми аспектами діяльності компанії і не враховує вплив оточуючого середовища бізнесу, в межах якого функціонує компанія. Вирішити визначене завдання можливо за умови застосування стратегічного управлінського обліку, який почав виокремлюватись в окрему управлінську технологію на початку 80-х років минулого століття. В сфері стратегічного управлінського обліку знаходиться визначення стратегічних перспектив, з урахуванням включення у звітність даних, які стосуються ринків збуту компанії та її конкурентів. Також стратегічний управлінський облік забезпечує спеціалістів підприємства інформацією щодо ринкових перспектив наявної продукції, циклів її довгостроковості. При цьому аналіз, який проводиться в межах стратегічного управлінського обліку, не обмежується певною компанією, а повинен вивчити її конкурентні переваги порівняно з іншими суб'єктами господарювання.

Офіційне тлумачення стратегічного управлінського обліку полягає в наступному: це форма управлінського обліку, де основна увага приділяється інформації, пов'язаної з зовнішніми факторами, які впливають на діяльність фірми [3].

Більшість дослідників вважають, що стратегічний управлінський облік є комплексним напрямом управлінського обліку, який є орієнтований на процес прийняття довгострокових управлінських рішень на основі проведення аналізу зовнішнього бізнес-середовища, де підприємство здійснює свою діяльність.

Загальноприйнятою є думка, що основною функцією стратегічного управлінського обліку є забезпечення необхідних умов для найоб'єктивнішого аналізу ефективності діяльності підприємства.

Стратегічний управлінський облік спрямований на впровадження, підтримку і розвиток стратегічних управлінських рішень, виявляє необхідність у зміні стратегії підприємства, контролює ступінь досягнення визначених стратегічних цілей та забезпечує взаємозв'язок між стратегічною та оперативною діяльністю суб'єкту господарювання шляхом формування стратегічних планів і завдань у розрізі конкретних показників.

Основними інструментами стратегічного управлінського обліку є система збалансованих показників (The Balanced Scorecard, BSC), модель економічної доданої вартості (Economic Value Added), облік затрат за видами діяльності (Activity-based costing, ABC).

З урахуванням вищезазначеного, необхідність впровадження стратегічного управлінського обліку є досить актуальним для вітчизняних молокопереробних підприємств, які функціонують в умовах жорсткої конкуренції, особливо після приєднання України до СОТ. Вищезазначена управлінська технологія базується на декількох основних концепціях, які стали фундаментом для її розвитку, зокрема, концепції ланцюга Портера, яка безпосередньо стосується молочної промисловості. Ланцюг Портера здійснює акцент на процесах, які мають місце за межами підприємства, а кожна компанія розглядається в концепції загального ланцюга різновидів діяльності, які створюють вартість. Таким чином, ланцюг цінностей кожного конкретного підприємства є частиною загального ланцюга, який починається з сировини, що надходить на переробку, і закінчується кінцевим споживачем. Ланцюг цінностей для підприємств молочної промисловості складається з чотирьох складових [1]: вирощування корів і отримання молока, переробки молочної сировини і отримання молочної продукції, розподілу (кінцевий споживач).

З урахуванням концепції ланцюга цінностей доцільно виокремити чотири сфери для можливого збільшення прибутку:

- зв'язок з постачальниками (зв'язок типу: постачальники постачальників → постачальники → фірма);
- зв'язок зі споживачами (фірма → замовники → замовники замовників);
- технологічні зв'язки всередині ланцюга цінностей одного підрозділу (сировина → дослідження і розробки → виробництво → маркетинг → розподіл → обслуговування);

• зв'язки між ланцюгами цінностей підрозділів всередині підприємства (підрозділ 1 → підрозділ 2 → підрозділ 3).

Таким чином, можна зробити висновок, що ланцюг цінностей будь-кого підприємства молочної промисловості є складовою більш ширшої системи, яка складається з ланцюгів цінностей поставачальників сировини та споживачів і впливає на рівень рентабельності конкретного молокопереробного підприємства.

Література

1. Николаева О. Е., Алексеева О. В. Стратегический управленческий учет: Науч.-практ. изд. / О. Е. Николаева, О. В. Алексеева. — М.: Едиториал УРСС, 2003. — 304 с.
2. Соколов Я. В. Бухгалтерський учет: от истоков до наших дней: Учебное пособие для вузов. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. — 638 с.
3. Управленческий учет: официальная терминология СИМА / Пер. с англ. О. Е. Николаевой, Т. В. Шишковой. — М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2004. — 200 с.

Нападowska Л. В., д-р екон. наук, проф.,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку, КНТЕУ

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Існує багато наукових статей, точок зору провідних науковців щодо необхідності удосконалення бухгалтерського обліку. Важливою причиною необхідності цього вважається використання в цій системі застарілих підходів, які не відповідають вимогам постіндустріальної економіки.

Минуле десятиліття було спрямовано переважно на реформування системи вітчизняного обліку, основною складовою якого стала розробка стандартів (положень) бухгалтерського обліку, які б не суперечили міжнародним стандартам фінансової звітності. Процес стандартизації стосувався виключно облікових процедур та складання форм фінансової звітності. Проте розвиток ринкових відносин вимагав також реформування системи бухгалтерського обліку з точки зору розширення інформаційної бази та задоволення інформаційних потреб внутрішніх користувачів — менеджерів підприємства. Перехід до ринкових відносин вимагав створення принципово нового механізму управління підприємством, а отже й адекватних змін у системі обліку. Вони були ви-